Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

26.9.2022

Aihe: E 113/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus neuvoston asetukseksi korkeisiin energiahintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä (energianhinta-asetus)
Aika: Tiistaina 27.9.2022 klo 12.15
Kuultava: Suomen Tuulivoimayhdistys ry
Asiantuntija: Toimitusjohtaja Anni Mikkonen

Suomen Tuulivoimayhdistys (STY) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi valtioneuvoston selvityksestä koskien komission ehdotusta neuvoston asetukseksi korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä. Keskitymme tässä lausunnossamme ehdotuksen kohtaan, joka koskee tuulivoimaa.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja Venäjän tahallinen kaasuvirtojen vähentäminen ovat johtaneet Euroopassa energian hintojen nousuun. Korkean kaasun hinnan takia myös sähkön hinta on noussut jopa 10-kertaiseksi viimeisen vuoden aikana, mikä aiheuttaa eurooppalaisille perheille ja yrityksille kasvavia haasteita.

Kommentoitavassa ehdotuksessa komissio esittää toimenpiteitä, joilla vähennettäisiin energiakriisin vaikutuksia kuluttajiin ja yrityksiin. Yksi ehdotuksista on 180 euron/MWh hintakaton käyttöönotto niin sanotuille "inframarginaalisille sähköntuottajille". Ehdotuksen mukaan näitä ovat tuuli- ja aurinkovoima, geoterminen energia, ydinvoima, biomassa, ruskohiili, ja öljy sekä vesivoimalaitokset, joissa ei ole varastoallasta. Sähkön hinnan ylittäessä 180 €/MWh valtiot perisivät näiltä sähköntuottajilta sähkön tukkuhinnan ja 180 €/MWh välisen eron rahoittaakseen energiatehokkuustoimenpiteitä, auttaakseen heikossa asemassa olevia kotitalouksia maksamaan laskuja ja tukemaan energiakriisistä kärsiviä yrityksiä.

Instrumentin tarkoitus on hyvä, mutta näemme sen heikentävän rahoittajien luottamusta investointiympäristön pysyvyyteen**.** Kriisi perustuu sähkön korkeaan hintaan. Korkea sähkön hinta johtuu siitä, että sähköntuotannosta on niukkuutta. Hintakatto ei alenna sähkön hintaa, vaan hinta alenee lisäämällä investointeja uuteen sähköntuotantokapasiteettiin. ***Investointiympäristöä ei tule missään nimessä heikentää tilanteessa, jossa investointeja tarvittaisiin lisää.***

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 771 6114
E-mail: anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi

STY yhtyy Valtioneuvostonon hintakattoa koskevaan kantaan, jonka mukaan järjestelmä tulee voida toimeenpanna kansallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. STY on myös samaa mieltä E-kirjeen kanssa siitä, että instrumentin kansallinen täytäntöönpano edellyttäisi huomattavasti ehdotettua tarkempia kansallisia lain tasoisia säännöksiä. Ehdotuksen toteutuessa kansallisen täytäntöönpanotoimien aikataulu olisi erittäin tiukka, tuottokattoa tulisi soveltaa jo 1. joulukuuta 2022. On hyvin todennäköistä, että verohallinto ei pysty toteuttamaan veroa tietojärjestelmiinsä vaaditulla aikataululla. Epäselvää on myös, miten verohallinto saisi järjestelmää varten tarvittavat tiedot käyttöönsä.

STY:n näkemyksen mukaan menettely perustuisi parhaiten todellisiin, aitoihin voittoihin, jos siinä verotettaisiin vuositulosta tai liiketulosta. ***Mikäli EU kuitenkin etenee sähkön myyntihintaan perustuvan ehdotuksensa kanssa ja väline on otettava Suomessa käyttöön, on instrumentin soveltaminen tehtävä erittäin huolellisesti siten, että se hidastaa mahdollisimman vähän vihreää siirtymää.***

Keskeistä ehdotuksen soveltamisesta

Ehdotuksen mukaan sähkön hinnan ***ylärajaa olisi sovellettava ainoastaan tuottajan todellisiin toteutuneisiin tuloihin***. Tämä periaate on erittäin tärkeä, sillä sähköntuottajien toimintaedellytysten turvaamiseksi ***keskeistä ei ole sähkön markkinahinta vaan tuottajan saamat todelliset tuotot***. Useat tuottajat ovat suojanneet tulonsa sähkön tukkumarkkinoiden vaihtelulta nyt ehdotettua ylärajaa alhaisemmalla hinnalla, minkä Suomikin on kannassaan hyvin tuonut esille. ***Tuulivoimassa käytetään laajasti pitkäaikaisia sähkönmyyntisopimuksia (PPA).*** Niin sanotuissa ***Mankala-yhtiöissä sähkö myydään omistajille omakustannehintaan***, eivätkä Mankala-yhtiöt tuota voittoa. Osa tuottajista on taasen ***suojannut myyntihintansa ns. futuurien*** avulla. ***Iso osa tulevan talven sähköntuotannosta on jo myyty ja hinnat on sovittu hyvin paljon nykyistä markkinahintaa matalimmiksi***. ***Sähkön markkinahintaan perustuva laskentamalli olisi näille tuottajille täysin kohtuuton, sillä ne eivät saa tuotannostaan sähkön markkinahintaa.*** Haluamme myös muistuttaa, että sekä Mankala-malli että PPA-sopimukset ovat sähkön käyttäjille erittäin hyviä instrumentteja, joiden avulla sähkönkäyttäjä on suojautunut nykyisiltä korkeilta sähkön markkinahinnoilta.

Vaihtelevan tuotannon sähköntuottajien toimintaedellytysten turvaamiseksi ***tulojen ylärajan soveltamisessa tulee käyttää aikavälinä yhden tunnin tulojen sijaan pidempää ajanjaksoa, esimerkiksi kvartaalin todellisia keskituottoja,*** sillä

- Mikäli tuulivoimatuottaja myy tuottamansa sähkön spot-markkinalle, saa tuottaja sähköstään kuukausitasolla spot-markkinakeskihintaa alhaisempaa tuottoa. Elokuussa,

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 771 6114
E-mail: anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi

jolloin sähkön markkinahinta oli ennätyskorkea, on ollut myös tunteja, jolloin sähkön hinta on ollut lähellä nollaa. Tuulivoimalat ovat noina tunteina tuottaneet hyvin ja kulutusta on ollut vähän. Tunteina, jolloin tuulee vähän, Suomen kokonaissähköntuotanto laskee ja sähkön hinta nousee. ***Elokuussa sähkön spot-hinta on ollut keskimäärin 261,5 €/MWh. Fingridin aineistosta laskettuna tuulivoimatuottajat olisivat saaneet sähköstään elokuussa keskimäärin 161,5 €/MWh, mikäli kaikki Suomen tuulisähköntuotanto olisi myyty markkinoille.*** Todellisuudessa yksittäisen tuulipuiston tuotto olisi ollut tätäkin alhaisempi erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla, jossa on 40 % Suomen tuulivoiman tuotannosta. ***Mikäli sähkön hinnan ylärajaa tarkasteltaisiin yksittäisten tuntien spot-hinnan eikä tuottajan todellisten pidemmän aikavälin tuottojen perusteella, joutuisi tuulivoimatuottaja kohtuuttomaan asemaan joutuessaan leikkuriin kalliina tunteina, kun on onnistunut tuottamaan sähköä.***

- Suomessa PPA-sopimukset ja muut suojaukset ovat hyvin tyypillisesti ns. baseload-suojauksia, joissa tuottaja on sitoutunut toimittamaan sähkön ostajalle tasaisen määrän sähköä. Tyypillisesti PPA-sopimuksessa on mukana 60-80 % puiston tuotannosta ja loppu tuotanto myydään markkinalle. ***On tärkeää, että instrumentin soveltamisessa tarkastellaan koko puiston keskimääräisiä tuottoja, eli PPA-sopimuksesta ja sähkömarkkinalta saatuja tuottoja yhdessä.*** Tilanteessa, jossa sähkön tuottaja ei tuota riittävästi sähköä kattaakseen baseload-PPA-sopimuksen myyntivelvoitetta, joutuu tuottaja ostamaan sähkön markkinoilta senhetkiseen korkeaan markkinahintaan ja myymään sen PPA:n ostajalle aiemmin sovitulla, huomattavasti halvemmalla, hinnalla. Jo yksinään iso laiterikko, jossa tuottaja joutuu ostamaan sähköä markkinoilta parin viikon ajan korvaamaan PPA-sopimuksesta puuttumaan jäävää tuotantoa, voi nykyisillä sähkön hinnoilla aiheuttaa tuulivoimayhtiölle kassakriisin. ***Jos lisäksi yksittäisistä tunneista, joilla markkinalle myydyllä sähkön osuudella voisi kerätä kattamaan pääomaa niitä tilanteita varten, jolloin tuottaja joutuu ostamaan sähköä markkinalta, joutuisikin maksamaan valtiolle 180 €/MWh ylittävän osuuden, olisi olemassa erittäin suuri riski sille, että tuulivoimatuottajia menisi Suomessa konkurssiin*.**

Lopuksi

Lisäksi näemme ongelmallisena sen, että Euroopan komissio on antamassa jäsenvaltioille mahdollisuuden mennä sähköntuottajien tulojen rajaamiseksi ehdotusta pidemmälle. Eurooppa tarvitsee lisää uusiutuvia energialähteitä mahdollisimman pian vähentääkseen liiallista riippuvuuttaan Venäjän fossiilisten polttoaineiden tuonnista ja voittaakseen nykyisen energiakriisin. ***Nykytilanteessa on äärimmäisen tärkeää vahvistaa rahoittajien luottamusta Suomeen vakaana investointikohteena. Vaikka komission ehdotus antaa jäsenmaille***

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 771 6114
E-mail: anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi

mahdollisuuden rajata tuottoja ehdotusta enemmän, Suomen ei pidä näin tehdä. Investoijien tulee voida luottaa siihen, ettei Suomessa aseteta uusia veroja tai muita markkinainterventiota investointipäätöksen jälkeen.

Kunnioittaen,
Anni Mikkonen, toimitusjohtaja, Suomen tuulivoimayhdistys ry, puh. 040 771 6114

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 771 6114
E-mail: anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi